

Egy szófukar tárgy hétköznapijai

Kudász Gábor Arion: Human

Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ, 2016. V. 26. – VII. 11.

KONKOLY ÁGNES

„Belebotlottam egy igen szófukar tárgyba, a téglába” – állítja a művész. *Kudász Gábor Arion* a természetes és az épített környezet dialektikája foglalkoztatja, jelen kiállításon is ebben a fogalmi keretben „bírja szóra” főszereplőjét, a téglát. Szeretné, hogy az egyúttal a hétköznapiokból ellesett epizódokban történelemmé – a Közép-Kelet-Európa ipari múltjává, jelenévé – a személyes sors, az emberi jelenlét összefonódásának tanújává avanszáljon.

A „színre vitel” installatív: a fekete-fehér fotók apró téglatestekként építik fel az építőanyag történetének tablóját. Invokációnak és egyben a kiállítás mottójának is beillik a kommunista blokk ipari termelésének szimbólumává vált Villamosenergia-emlékműről készült fotó, a romániai Vidraru-gátnál nyújtózkodó – közel tíz méter magas –, villámot tartó Prométheusz alakja. Hátulról látjuk a bolgár raklapjavító munkást, szinte stilizált pózban, Apollón-ábrázolásokra hajazó testtartásban: a szoborszerűség a rutinszerű munkafolyamat pillanatát örökérvényűvé, toposzá merevíti.

Személyes aspektusból enged bepillantást az ipari kulisszák mögé Otto alakja, aki egy műszak során közel 18 ezer téglát gyártását felügyeli, melyből hozzávetőleg három családi ház épül meg, és aki – saját bevallása szerint – már „téglákkal álmodik”. Vagy Florin, aki az üzemi táblára vázolt lendületes skiccel illusztrálva meséli el, hogy ő milyen házat szeretne építeni magának. A Fogarasi-havasok kősapkáinak és a félkész szociális lakások betonmonstrumainak párbeszédét is az ipari miliőbe vegyülő életjelek fogják közre: Florina téglagyári munkás portréja és a betonra rajzolt (nem mellesleg téglaformát visszhangzó) ugróiskola.

A természetes és a mesterséges fogalmi skálájának más regiszterét pendíti meg, hogy a gyári enteriőr horizontális és vertikális vonalait az észak-bulgáriai Prohodnabarlamban forgatott fantasyfilm-jelenetről készült fotó ellenpontozza, melyen a barlang szájában egy Michelangelo Dávidjára emlékeztető alak kontrasztos

sziluettje dereng. Az ipari munka szigorúan strukturált rendjéből kimetszett jeleneteket – az egyetlen nagy méretű, a sorozattól távolabb elhelyezett fotó – az automatizált gyártósor és a padlón fekvő munkás párosa koronázza meg: a gép tudja a dolgát, az ember pihen.

Visszatérő motívum, hogy a művész az emberi test arányait „téglában méri”: egymásra rakott téglák mellé állítja Florint (hat téglát teszi ki a statisztikailag megállapított, felnőtt testmagasságot), egy selejtes fél téglát egy „sokat látott” munkáskézhez viszonyít, és lencsevégre kap egy félbe maradt épület falát díszítő Vitruvius-figurát.

Az arányosság jelentésalkotó szerepe más síkon is megjelenik: a művész „felnagyít” egy-egy részletet, melyek kontextus nélkülségükben az ipari miliő formakultúrájára, a csupasz vizualitásra irányítják a figyelmet. Szabályos kört ír le az órmutya pórázának kretával húzott átmérője a raszterhálószerű betonalajra az egykor a nagyipari téglatermelés központjának számító, mára elhagyott békéscsabai téglagyárban. Szinte dekoratív hatást kelt a gigantikus elektromos hálózat bonyolult mintázata vagy a csavarodó-tekeredő, a villanypózna tetején gombolyagszerű képződményben akkumulálódó vezetékcsomó.

Egy romos kőház hegyes-völgyes horizontra nyíló, funkcióvesztett ablakai egy, az alatta húzódó földemre rajzolt, praktikus kialakított nappali szoba alaprajzával felelgetnek – mintegy összefoglalva a természetes és a mesterséges, az élő és az élettelen békés paradoxitását.

KUDÁSZ GÁBOR ARION:
III., IX., 2016